

Registratienummer: 24.137884

Aan Verenigde vergadering

Van Dijkgraaf en hoogheemraden

Portefeuille Hans Schouffoer

Onderwerp Inlaatwater als mogelijke bron voor probleemstoffen

Datum 3 december 2024

Waarom krijgt u deze memo

Begin 2024 is het Uitvoeringsprogramma Chemische stoffen opgesteld, met daarin concrete acties voor onderzoek- en herkomstmonitoring. Daarnaast heeft de fractie BBB op 28 maart vragen gesteld over onderzoeks- en herkomstmonitoring. De memo geeft invulling aan het uitvoeringsprogramma en volgt de bestuursvraag op. De memo beschrijft de belangrijkste resultaten en conclusies, meer gedetailleerde resultaten staan in de bijlage bij deze memo.

Wat is het belangrijkst

Het boezemwater van Rijnland bestaat voor een deel uit inlaatwater. In de zomer betreft dit met name water uit de Hollandsche IJssel en in de winter of bij hevige regenval aanvoerwater via de Oude Rijn vanuit het beheergebied van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR). Deze waterstromen kunnen een bron zijn voor stoffen, die doelbereik in Rijnlandse KRW-waterlichamen belemmeren. Als dat het geval is dient Rijnland de betreffende waterbeheerder aan te spreken op afwenteling. Om beter grip krijgen op de situatie is het belangrijk om te weten in welke concentraties deze stoffen in het instromend water zitten.

Om dit inzicht te krijgen zijn monitoringsdata van Rijnland van Rijkswaterstaat (RWS, Hollandsche IJssel) en HDSR (Oude Rijn bij Bodegraven) geanalyseerd. Hierbij is gekeken naar de concentraties van 21 KRW-probleemstoffen, medicijnresten en nutriënten in het water dat wordt ingelaten bij Gouda en Bodegraven, maar ook naar het water dat wordt uitgemalen bij de boezemgemalen. Hiermee wordt namelijk inzichtelijk of het inlaatwater een grote bron is of dat de grootste bronnen in Rijnlands gebied liggen. Met de uitkomsten wordt bekeken of en waar aanvullende maatregelen nodig zijn.

Voor de meeste stoffen ligt de bron binnen het eigen beheergebied

In het water dat bij Gouda en via Bodegraven ons gebied binnenkomt zitten probleemstoffen. Van de meeste van deze probleemstoffen zijn de concentraties in het water dat we uitgemalen naar de Noordzee en het Noordzeekanaal vergelijkbaar of hoger. Dit geldt voor de zware metalen zink en arseen, gewasbeschermingsmiddelen en PFAS. Het water van de Hollandse IJssel bevat deze stoffen, maar de concentraties nemen toe door allerlei bronnen in ons gebied, zoals emissies uit rioolwaterzuiveringen en landbouw.

De Hollandsche IJssel is een bron voor PAK's

Een problematische groep stoffen zijn polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's). Het zijn stoffen die onder andere vrij komen bij onvolledige verbranding. De meeste PAK's mogen niet meer geloosd worden maar zijn nog wel in het milieu aanwezig. De concentraties PAK's zijn in het inlaat water van de Hollandsche IJssel duidelijk hoger dan in het uitlaatwater. Daarbij nemen de concentraties op de Gouwe ook nog toe. In het water dat wordt uitgemalen zijn de concentraties weer lager. De Hollandsche IJssel lijkt een mogelijke bron van deze stoffen, maar ook in het Rijnlandse gebied rondom het zuidelijk deel van de Gouwe lijken bronnen aanwezig te zijn. Om meer zicht

te hebben waar deze stoffen vandaan komen is nader onderzoek nodig. PAK's zijn een probleem in KRW-boezem waterlichamen.

Fosfor-totaal komt onder andere via de Hollandsche IJssel in het water

Te hoge P-totaal concentraties in Rijnlands gebied vormen een significante belemmering om overal de goede ecologische toestand te bereiken. In de Hollandsche IJssel schommelen de concentraties rond de doelconcentratie van het KRW-waterlichaam Oude Rijnsysteem. Via Bodegraven komt er water met lagere concentraties binnen waardoor de concentraties iets verdunnen. Echter, bij het uitmalen zijn de concentraties hoger dan op de Hollandsche IJssel. Binnen het gebied van Rijnland komen de emissies van P-totaal onder andere uit de landbouwgebieden en rioolwaterzuiveringen, wat tot een toename van de concentraties leidt. Met name bij Spaardam zijn de concentraties hoog. Dit water is mede afkomstig uit het bollengebied, waar veel emissies van fosfor plaatsvinden.

Het fosfor in de Hollandse IJssel is deels afkomstig van de lozing door AWZI Gouda. Het is echter niet duidelijk wat het aandeel van het effluent is op het totaal volume water van de Hollandse IJssel. Om goede maatregelen te treffen om de P-totaal concentraties omlaag te brengen is het noodzakelijk inzicht te krijgen of AWZI Gouda de grootste bron is of dat er andere bronnen zijn die lozen op de Hollandse IJssel. Dit inzicht zal door Rijkswaterstaat verkregen moeten worden. We gaan hierover met Rijkswaterstaat in gesprek.

Risico's

Van een groot deel van de stoffen liggen de concentraties in het water dat wordt uitgemalen hoger dan dat wordt ingelaten. Rijnland wentelt dus ook stoffen af op Rijkswateren. Rijkswaterstaat kan Rijnland hierop aanspreken om hierop actie te ondernemen.

Vervolgacties

PAK's

- De resultaten van de PAK's zullen gedeeld worden met Rijkswaterstaat. Samen met Rijkswaterstaat stemmen we acties af om inzicht te krijgen in de bronnen van PAK's en gepaste maatregelen te treffen om concentraties op de Hollandsche IJssel te verlagen.
- We verrichten aanvullend onderzoek naar PAK-concentraties bij de gemalen van de polders die uitmalen op het zuidelijk deel van Gouwe. Zo willen we inzicht krijgen in mogelijke bronnen die zorgen voor een toename van de concentraties in dit deel van het gebied.

P-totaal

- De resultaten van P-totaal zullen gedeeld worden gedeeld met Rijkswaterstaat. We zullen Rijkswaterstaat verzoeken om inzichtelijk te maken wat de bijdrage van AWZI Gouda is op de P-totaalconcentraties.

Vervolg

Chemische stoffen in het instromend water zijn onderdeel van de stoffen strategie en het bijbehorende uitvoeringsplan. Bij updates over de stand van zaken van de uitvoering van dit plan zullen de uitkomsten van de genoemde acties ook worden meegenomen.